

dobra

kmetijska praksa
varstva rastlin
za boljše
varovanje voda

Projekt TOPPS

TOPPS je evropski projekt za izobraževanje in usposabljanje uporabnikov fitofarmaceutskih sredstev (v nadaljevanju FFS) za zmanjšanje točkovnega onesnaženja voda. Projekt poteka že več let v 17 evropskih državah in si prizadeva za vključitev čim širšega kroga zainteresiranih udeležencev. Financirata ga Evropska komisija (projekt Life) in Evropsko združenje fitofarmaceutske industrije – ECPA.

CILJ projekta TOPPS

je zmanjšanje onesnaženja vodnih virov zaradi uporabe FFS. V ta namen so pripravljena navodila za dobro prakso varstva rastlin, izobraževanje uporabnikov in demonstracije – in to na območju cele Evrope.

Spremenimo naše ravnanje:

Projekt TOPPS je določil štiri področja, na katera morate biti pri ravnanju s FFS posebej pozorni:

- transport
- skladiščenje
- ravnanje s škropivi in škropljenje
- ravnanje z ostanki in odpadki FFS

Orodja TOPPS

- evropska mreža strokovnjakov
- spletna banka podatkov za dostop do dokumentov in komunikacije: www.TOPPS-life.org
- publikacije
- izobraževalno gradivo
- delavnice za svetovalce in uporabnike
- demonstracijski objekti
- pilotska območja

www.TOPPS-life.org

OHRANIMO NAŠE VODE ČISTE

- 👉 Vodo lahko nad dovoljenimi okoljskimi standardi onesaži že nekaj kapljic koncentriranega FFS.
- 👉 S pravilnim ravnanjem in uporabo FFS ne onesnažujemo voda.

Zato pomislite:

- 👉 Pomemben delež onesnaženja voda je točkovno onesnaženje. Temu se lahko izognete!
- 👉 Do točkovnega onesnaženja pride največkrat zaradi neustreznega ravnanja s FFS pri polnjenju, čiščenju in skladiščenju opreme za škropljenje ter odstranjevanju ostankov FFS.
- 👉 Točkovnemu onesnaženju se lahko izognete s pravilnimi tehničnimi postopki in ravnanji.

Z upoštevanjem nekaj preprostih navodil lahko točkovno onesnaženje preprečite in ohranite čisto vodo.

Kadarkoli uporabljate FFS, pomislite na ukrepe, ki jih morate izvesti, da boste preprečili onesnaženje voda.

Upoštevajte naslednja navodila:

👉 Varovanje voda je najvišja zapoved!

👉 **Ohranite vode čiste**

👉 Varujte svoje pridelke!

👉 **Preprečite razvoj bolezni in škodljivcev**

👉 Varujte svoj dohodek!

👉 **Upoštevajte okoljske zahteve in si s tem zagotovite prednost**

👉 Varujte svojo izbiro!

👉 **S svojim ravnanjem ohranite dostopnost izbire FFS na trgu**

**Dobra kmetijska praksa pri varstvu rastlin
= boljše varovanje voda**

Točkovno onesnaženje s FFS preprečimo, če pravilno izvajamo:

- 💧 Transport
- 💧 Skladiščenje
- 💧 Ravnanje s škropivi in škropljenje
- 💧 Ravnanje z odpadki in ostanki FFS

TRANSPORT

Poskrbite za varen transport:

- Če je možno, naj vam FFS dostavi dobavitelj.
- Del vozila, kjer prevažate FFS, naj bo prilagojen tako, da ne bo prišlo do razlitja oz. da se razliti del FFS lahko prestreže.
- Za primer nesreče imejte pri sebi mobilni telefon s številko za klic v sili.
- Za primer razlitja imejte pripravljeno absorpcijsko sredstvo (lesni oblanci, žagovina, pesek za mačke).

SKLADIŠČENJE

FFS skladiščite v požarno – varnih prostorih ustrezno oddaljenih od vodnih virov:

- FFS hranite v zaklenjenih, vidno označenih in zavarovanih prostorih.
- V skladišču naj bo na vidnem mestu napisana telefonska številka za klic v sili, na ustreznem mestu pa naj bo tudi gasilni aparat in absorpcijsko sredstvo za primer razlitja.
- Razlita oz. raztresena FFS je potrebno takoj presteči in na predpisan način odstraniti.

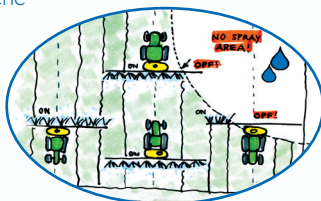
**Dobra kmetijska praksa pri varstvu rastlin
= boljše varovanje voda**

PRED ŠKROPLJENJEM S FFS

Škropljenje je potrebno natančno načrtovati in preprečiti vsako tveganje za onesnaženje voda.

Izbor FFS in načrtovanje škropljenja:

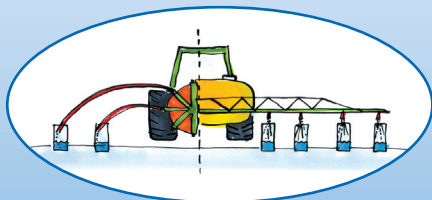
- Izberite ustrezno FFS.
- Ugotovite, kje so občutljiva vodna območja (kraški svet, vodovarstvena območja, obvodni pasovi) in upoštevajte vodovarstvene režime na teh območjih in varnostni pas.
- Pred škropljenjem natančno razmislite o postopku priprave škroplilne brozge, odstranitvi ostankov in čiščenju opreme za škropljenje.
- Natančno preberite navodilo za uporabo!

Natančno preračunajte količino potrebnega FFS in vode, tako da bodo ostanki po škropljenju čim manjši.

Oprema za škropljenje:

- Namestite ter preverite (umerite) delovanje naprave in zagotovite redno testiranje naprav.
- Preverite morebitne razpoke na napravi in kapljanje.
- Preverite tesnjenje in delovanje šob. Iz šob ne sme kapljati! Zagotovite, da so šobe opremljene s protikapnimi ventili in da pravilno delujejo.

**Dobra kmetijska praksa pri varstvu rastlin
= boljše varovanje voda**

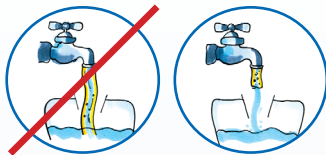
Pred škropljenjem s FFS

Prevoz do njive/nasada

- Do njive oz. nasada izberite pot, ki je najmanj tvegana z vidika varstva voda.
- Med potjo izklopite črpalko. Zagotovite, da bodo vse spojnice zavarovane. Prepričajte se, da sta traktor in škropilna naprava v brezhibnem stanju.

Voda

- Preprečite stik izvora vode in škropilne brozge, da ne pride do povratnega izsesavanja. Uporabljajte vmesni tank, dvojni ventil ali zračno zaporo.

- Da preprečite prekomerno napolnitev, namestite alarm (senzor) in ventil za zaustavljanje.

- Natočite točno določeno potrebno količino vode. Pazite, da ne pride do iztekanja preko roba!

- Med polnjenjem naprave nikoli ne pustite brez nadzora!

SKRIBNO PRIPRAVITE ŠKROPILNO BROZGO

Polnjenje škropilne naprave zahteva posebno skrb

- Polnjenje škropilne naprave z nerazredčenim FFS predstavlja tveganje za okolje – še posebej za vodne vire.
- Polnjenje opravite tako, da preprečite izpust tudi najmanjše količine FFS v vodne vire in kanalizacijo.

**Dobra kmetijska praksa pri varstvu rastlin
= boljše varovanje voda**

Skrbno pripravite škropilno brozgo

Polnjenje škropilne naprave lahko poteka na dvorišču ali na polju/v nasadu:

Polnjenje na dvorišču:

- Polnjenje opravite zelo previdno.
- Pod tank namestite plastično lovilno posodo, v kateri se lahko zbere razlita tekočina.
- Polnite tam, kjer je morebiti razlito tekočino najlažje odstraniti.
- Na vsako najmanjšo količino razlitega FFS takoj nanesite absorpcijsko sredstvo (lesni oblanci, žaganje, pesek za mačke).

Polnjenje na njivi/v nasadu:

- FFS prevažajte v zaprti transportni posodi.
- Upoštevajte navodila za uporabo FFS – še posebej glede varnostnega pasu do vodnih virov in ravnanja na kraških tleh oz. vodovarstvenih območjih.
- Polnjenje opravite vsakokrat na drugem mestu njive/nasada.
- Na neporaslih tleh, kraških tleh ali vodovarstvenih območjih namestite pod tank posebno lovilno posodo.

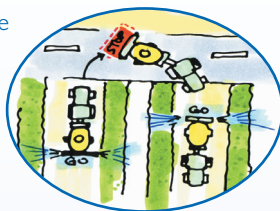
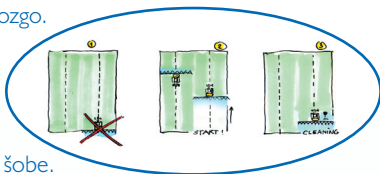
**Dobra kmetijska praksa pri varstvu rastlin
= boljše varovanje voda**

MED ŠKROPLJENJEM S FFS

Preprečite vsako onesnaženje vode s FFS

Preprečite neposredno onesnaženje

- Poskrbite, da boste porabili vso pripravljeno škropilno brozgo.
- Škropite samo takrat, kadar se z napravo premikate.
- Med obračanjem zaprite šobe.
- Kadar opazite iztekanje škropilne brozge, se takoj ustavite in odpravite napako.
- Ne škropite po opremi.
- Nikoli ne škropite preko vodnih teles (jarkov, vodnjakov, melioracijskih kanalov, drenažnih jarkov ipd.).

Preprečite zanašanje

- Pri škropljenju upoštevajte varnostni pas – ne škropite preko njega.
- Izberite primerne šobe glede na vrsto FFS in rastlino, ki jo škropite - upoštevajte navodila proizvajalca šob. Še posebej bodite pozorni na vremenske razmere. Če je primerno, uporabljajte anti-driftne šobe.

Preprečite površinsko odtekanje

- Ne škropite s FFS, kadar obstaja kakršnokoli tveganje za odtekanje FFS.
- Ne škropite, ko so tla zamrznjena ali prepojena z vodo.
- Robove poškropite na koncu, da se izognete vožnji po že škropljenih površinah.

Nasvet:

Pri nakupu nove škropilne naprave izbirajte tiste, pri katerih bo količina preostanka škropilne brozge, ki je ne morete poškropiti, čim manjša (tehnični ostanek).

**Dobra kmetijska praksa pri varstvu rastlin
= boljše varovanje voda**

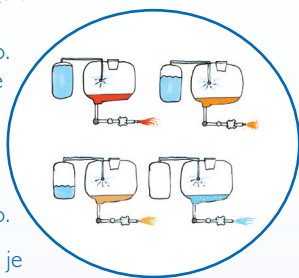

PO KONČANEM ŠKROPLJENJU S FFS

Poskrbite, da boste imeli na razpolago čisto vodo za čiščenje škropilne naprave in cisterne. Upoštevajte navodila proizvajalca in zagotovite, da bo naprava temeljito očiščena.

Čiščenje notranjosti

- Preostalo količino škropilne brozge v rezervoarju razredčite in z njo poškropite že škropljeno površino. S škropljenjem preostanka začnite tam, kjer ste začeli škropiti.
- Preostalo količino še dvakrat razredčite in ponovno poškropite že škropljeno površino.
- Preostalo razredčeno tekočino, ki je ne morete izprazniti iz rezervoarja, pripeljite nazaj na dvorišče.

Čiščenje zunanosti

- Za čiščenje naprave na njivi/v nasadu uporabite čistilno palico.
- Skrbno sperite vso umazanijo s škropilne naprave. Pri čiščenju večkrat menjajte lokacijo.
- Preden zapustite njivo/nasad očistite tudi blato s koles.
- Napravo očistite po vsakem škropljenju, da se izognete kopičenju ostankov. Posebno pozornost posvetite izhodnim delom naprave, saj se tam nabira največ ostankov FFS.
- V primeru, da čistite napravo na dvorišču, izberite za čiščenje mesto, kjer se voda od čiščenja lahko zbira za odstranitev.
- Napravo po uporabi postavite pod streho, da jo zaščitite pred dežjem.

**Dobra kmetijska praksa pri varstvu rastlin
= boljše varovanje voda**

RAVNANJE Z ODPADNO EMBALAŽO FFS, ODPADNIMI FFS IN OSTALIMI ODPADKI, KI NASTAJAJO PRI ŠKROPLJENJU

Odstranjevanje odpadne embalaže

↳ Upoštevajte navodila za uporabo na embalaži.

↳ Odpadno embalažo odnesite v eno od zbiralnic družbe za ravnanje z odpadno embalažo – ali distributerju (trgovcu, kjer ste FFS kupili).

↳ Sežiganje ali zakopavanje odpadne embalaže FFS ni dovoljeno!

Odstranjevanje odpadnih FFS

↳ Odpadna FFS (pretečen rok uporabe, pretečena registracija) hranite ločeno od ostalih FFS v posebnih pokritih, nevetljivih in nekorozivnih posodah izven dosega otrok. Odpadnih FFS ne smete sežigati, zlitii ali stresti v okolje ali v kanalizacijo.

↳ Odstranite jih skladno z navodili na embalaži. Oddate jih lahko brezplačno v zbiralnice odpadnih FFS ali v trgovine, kjer ste jih kupili. O zbiranju odpadnih FFS se posvetujte s svojim kmetijskim svetovalcem ali prodajalcem.

Odstranjevanje preostale škropilne brozge

- ↳ Preostalo škropilno brozgo ponovno uporabite-preverite, ali je uporaba FFS še dovoljena.
- ↳ Do ponovne uporabe ali odstranitve jo skrbno skladiščite.
- ↳ Porabite jo tako, da ne pride v stik z vodnimi viri oz. podtalnico.

Odstranjevanje trdih ostankov: absorpcijsko sredstvo, filtri

- ↳ Biološko razgradljive ostanke kot npr. kontaminirano žagovino ali lesne oblace varno shranite do razpada (kadar je to zakonsko dovoljeno).
- ↳ Nerazgradljive ostanke kot npr. kontaminiran pesek odstranite kot nevaren odpadek.

**Dobra kmetijska praksa pri varstvu rastlin
= boljše varovanje voda. Hvala!**

Koristne kontaktne številke:

Policija: 113

Gasilci: 112

Številke svetovalcev za varstvo rastlin:

KGZ Celje: Iris Škerbot, 03 710 17 88

KGZ Kranj: Marija Kalan, 04 280 46 32

KGZ Ljubljana: Damjana Iljaš, 01 513 07 22

KGZ Maribor: Marjeta Miklavc, 02 228 49 19

KGZ Murska Sobota: Metka Barbarič, 02 539 14 17

KGZ Nova Gorica: Anka Požanel, 05 367 10 72

KGZ Novo mesto: Natalija Pelko, 07 373 05 89

KGZ Ptuj: Andrej Rebernišek, 02 749 36 27

TOPPS

European
Crop
Protection
Association
member of CropLife International

Združenje proizvajalcev, distributerjev in zastopnikov
fitofarmaceutskih sredstev (GIZ fitofarmacije)

Kržičeva 3, 1000 Ljubljana

tel: 01-2562525

fax: 01-256-25-27

[www:fitofarmacija.si](http://www.fitofarmacija.si)

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

OHRANIMO NAŠE VODE ČISTE!